

Nationell kartläggning av spä- och småbarnsverksamheter/team

NATIONELLA KONFERENSEN STOCKHOLM 200916

Kerstin Neander
Catarina Furmark

© Photo: Pictopix.com stock photo

Agenda

- Viika är vi?
- Uppdraget
- Resultat
- Reflektioner
- Diskussion

NATIONELLA KONFERENSEN 2020 FURMARK NEANDER

Länk till kartläggningen

<https://anhoriga.se/anhorigomraden/barn-som-anhoriga/spad-och-smabarnsverksamheter-team-i-sverige-en-kartlaggning>

Illustration: Stina Wirsén

Viika är vi?

Kerstin Neander

Filosofie doktor vid Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro län

Catarina Furmark

Legitimerad psykolog på BUP i Luleå, Region Norrbotten

Doktorand vid institutionen för Kvinnors och barns hälsa, Karolinska Institutet, Stockholm

NATIONELLA KONFERENSEN 2020 FURMARK NEANDER

Uppdraget

Att uppdatera kartläggningen från 2018 och identifiera offentligt finansierade spä- och småbarnsverksamheter/team som

- a) riktar sig enbart till familjer med späda och små barn 0-6 år
- b) erbjuder samspelsbehandling i någon form
- c) behandling är det huvudsakliga uppdraget för verksamheten/teamet.

NATIONELLA KONFERENSEN 2020 FURMARK NEANDER

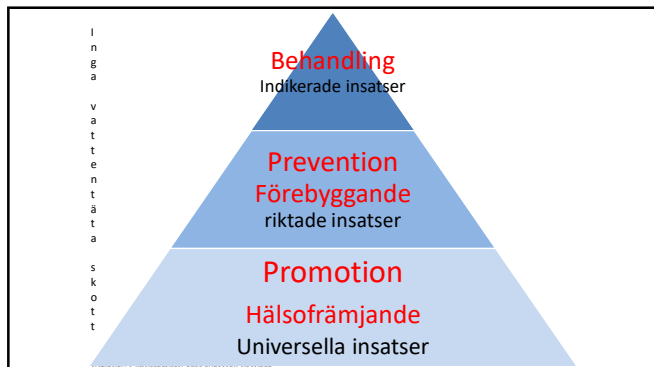
Späda och små barns utveckling och psykiska hälsa – Infant Mental Health

Samspelsbehandling – behandling med relationsbaserade metoder

- Barn utvecklas i samspel med andra
- Insatser som rör späda och små barns utveckling och psykiska hälsa är generellt sett relationsbaserade
- Minsta gemensamma nämnare är att relationen är central – ibland som problemområde nästan alltid som lösningsmöjlighet

NATIONELLA KONFERENSEN 2020 FURMARK NEANDER

Tillvägagångssätt

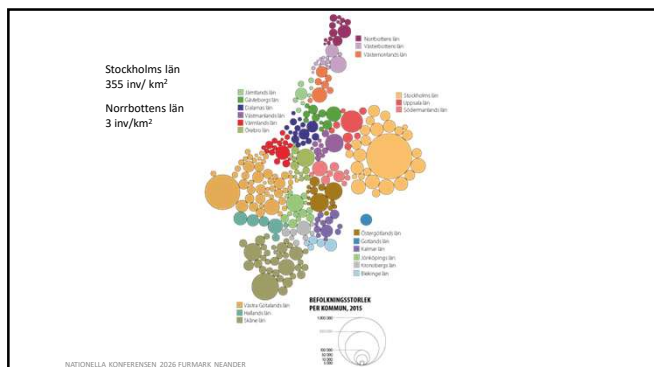
Mail och telefon med samtliga regioners BUP-kliniker.
Sökt information via 1177

Digitala möten med Nationellt behandlnätverk BUP barn 0–6 år

Mailkontakt föreningen Psykologer för
mödrhälsöversöd & barnhälsöversöd

Mail direkt till psykologer inom FBHV i regionerna
Däremot har vi inte sökt kontakt med landets
samtliga 290 kommuner

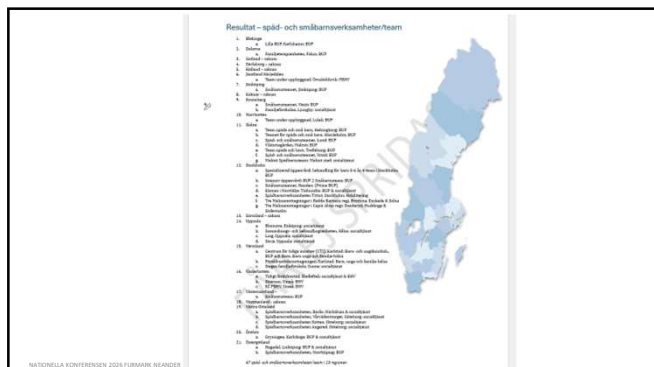
NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Resultatet
Åt vilket håll går utvecklingen?

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

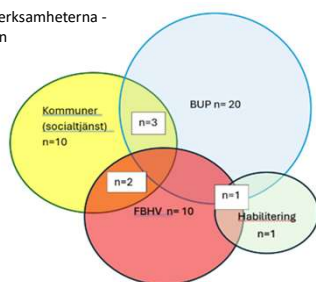
47 späd- & småbarnsverksamheter/team

- 15 regioner har **någon** verksamheter/team
- 11 av dessa täcker hela länen (grön färg)
- 4 av dessa täcker endast delar av länen (gul färg)
- 6 regioner har ingen tillgång till späd- och småbarnsverksamheter/team

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Så drivs verksamheterna -
huvudmän

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖRMÄNK NEANDER

Kommuner med spädbarnsverk- samheter/team

Skellefteå (samv BHV)
Sunne i Värmland
Uppsala x två
Håbo
Enköping
Norrtälje (samv BUP)
Karlskoga (samv BUP)
Linköping (samv BUP)
Göteborg x 3
Borås
Ljungby i Kronoberg
Malmö

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖRMÄNK NEANDER

FBHV

- Ökning i form av sex Malinamottagningar i Sthlm
- I Jämtland Härjedalen team under uppbyggnad
- Flera team i Västerbotten
- Två verksamheter nedlagda i Blekinge
- Verksamhet i Värmland ska läggas ned

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖRMÄNK NEANDER

BUP

Verksamheter/
team i 11
regioner av 21

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖRMÄNK NEANDER

Metoder som används

Behandling – vanliga:

- CPP
- COS-P
- COPE
- Marte Meo
- MBT-C
- Theraplay
- mindre vanliga, en eller ett par enheter:
- ABC (Doziers metod)
- PCIT
- VIPP-SD
- WWW
- Komet och ABC (Alla barn i Centrum)
- Saknas men kanske borde finnas:
- MTB, VIG

Bedömning – vanliga:

- MIM
- DC:0-5
- mindre vanliga, en eller ett par enheter:
- ADBB
- WMCi
- AMBIANCE-BRIEF
- BERA/EAS/annat samspel tex RS
- Saknas kanske?:
- Strukturerade bedömningsmetoder enligt en viss mall/riktlinje

1. Starkt engagemang och vilja till utveckling

I nästan alla regioner, oavsett verksamhetsnivå, uttrycker medarbetare ett stort engagemang för de yngsta barnen och en vilja att bygga upp mer strukturerade insatser. Respondenterna betonar oron för att späda och små barn med sina föräldrar ofta "hamnar mellan stolarna" när ansvarsfördelningen mellan MBHV, BUP och socialtjänst är otydlig:

"Vi ser behoven tydligt – men det finns ingen naturlig plats där dessa familjer får samlad hjälp."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖRMÄNK NEANDER

2. Önskan om stöd på strukturell nivå och tydliga uppdrag

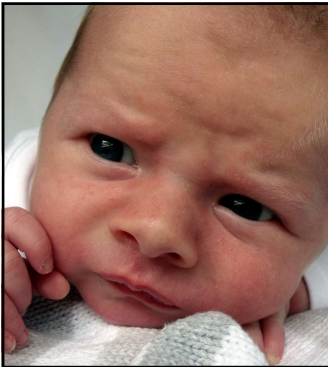
I majoriteten av regionerna önskar medarbetarna tydliga uppdrag, organisatorisk struktur och finansiering för spädbarnsverksamheter

"Vi gör så gott vi kan inom våra ramar, men vi har inget definierat uppdrag för 0-3-åringar."

"När personalen med kunskap slutar, försvinner hela insatsen."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

3. Önskan om sammanhållen vårdkedja och tydliga remissvägar

Tydlighet var spädbarnsärenden hör hemma, särskilt när det gäller gränsdragning mellan föräldrestöd och behandling önskas:

"BHV lyfter oro, men vi får ofta höra att barnet är 'för litet för BUP'."

"Små barn faller mellan stolarna mellan primärvård, socialtjänst, vuxenpsykiatri och BUP."

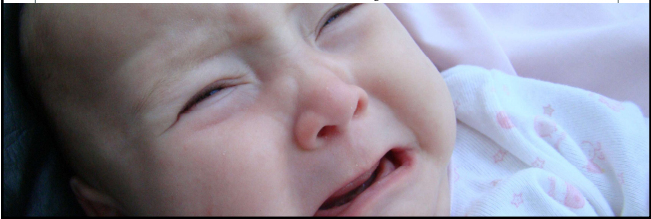
NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

5. Önskan om jämlik tillgång över landet

Respondenterna beskriver stora regionale skillnader i tillgång till tidiga insatser:

"Familjer får helt olika stöd beroende på var de bor."

"Det känns orättvist att spädbarnsfamiljer i vissa regioner får avancerad behandling medan vi inte ens kan erbjuda en första bedömning."

6. Önskan om samordning och nationellt kunskapscentrum

Ett återkommande tema är önskan om riktlinjer och kompetenslyft.

"Vi behöver ett gemensamt språk och gemensamma rutiner för de minsta barnen."

"Ett nationellt nätverk och utbildningsinsats vore ovärderligt."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

7. Positiva exempel där strukturer finns

I de regioner som har etablerade spädbarnsteam, eller där samverkan region/kommun verkligen fungerar, beskriver respondenterna en tydlig nytta för både familjer och samverkansparter. Det handlar om kortare vägar in till behandling, bättre föräldrespel och minskad risk för placeringar:

"När vi samarbetar med BHV och socialtjänst kring små barn fungerar det verkligen - familjerna blir sedda tidigare."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Psykologer larmar: barn glöms bort i psykiatri

UTKAST

- ## Behov av fortsatt noggrann kartläggning

Hur stort är behovet??

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖR MARK NÉANDER

>> 1 %

717.000 barn i Sverige i åldern 0-6 år

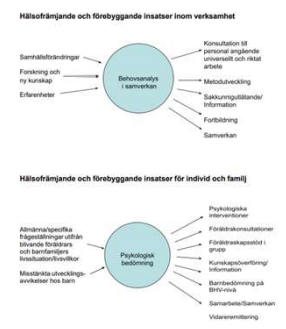
I landet som helhet – vi har inte "hårda siffror" men uppskattningsvis mindre än 4 promille

— 99 %

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FÖR MARK NÄNDER

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FLERÅRSK NEANDER

(hämtad 2026 09 22)

[illegible]

Insändare i Nerikes Allehanda nov 2025

Lyckligaste tiden i livet? Panik, sömnlöshet, känsla av fångenskap, skuld, skam, hormoner, otillräcklighet och ångest. Variationerna för Postpartum-depression är lika många som de drabbade. Även medföräldern kan drabbas.

År 2019 kändes av sömnbrist, panik, brinnande eldar av ångest. Skyhöga siffror på psykisk ohälsa. "Det viktigaste är att denna är låg", sköterskan pekade på "vill inte leva längre". Jag levde knappt men ville leva. Psykologkontakt 6 gånger. Vidareussad. Fungerade inte. Ringde psykolog nr 1: "Jag vill gå hos dig tills skiten är klar". Hon löste det fast verksamheten ska arbeta med korta tidiga insatser. Psykologkontakt och familjens stöd avgörande. "Du ringer om du blir gravid igen".

Fem år senare i samma soffor. Gravid. Bebis kommer och så gör helvetet. Vill fly, varje minut en kamp. Runtslussad. Barnmorskan: "sexet är det enda som skiljer en kärleksrelation från en vänskapsrelation". Är det? Tänker jag. Mamma kom. Varje dag. Psykologen går bredvid. Jag kan systemet, har närstående. Ändå svårt i mörkret. Rädsla.

De som inte får ta del av det lilla stöd som finns då? Många känner igen sig, hankar sig fram. Är det dags att samhället tar ett större ansvar för nyblivna föräldrar?

Är verkligen "korta tidiga insatser" bäst? Det finns inte en quick fix för psykisk ohälsa. Kostar dagens system mer för samhället i sjukskrivningar och vårdkontakter? Jag hade tur i psykologlotteriet. Det min psykolog har betytt för mig, min process och min familj är ovärderligt.

Önskelista

Specialiserade
multiprofessionella
team/verksamheter inom BUP

Tydliga behandlingsuppdrag
inom FBHV

Tydliga vårdkedjor – med
fokus på samverkan också
med socialtjänsten för
barnens/familjernas bästa

Nationellt kunskapscentrum
med tydlig förankring i
verksamheterna

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Tack!

Kerstin Neander
kerstin.neander@telia.com

Catarina Furmark
catarina.furmark@ki.se

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Citat

"Vi har ett väl fungerande samarbete mellan BHV och BUP, men det bygger fortfarande mycket på personliga kontakter snarare än struktur."

"Spädbarnsteamet fungerar väl, men vi ser att vissa familjer faller mellan stolarna när det gäller remissflödet från BHV till BUP."

"Lilla BUP är ett gott initiativ, men det är långt till stöd för familjer i andra delar av regionen."

"Vi har byggt upp ett nära samarbete där BHV och BUP delar handledning och bedömningar. Det gör stor skillnad för familjerna."

"Vi behöver tydligare remissrutiner. Många BHV-psykologer försöker hålla kvar familjer längre än vi egentligen hinner, eftersom vi inte har någon att remittera vidare till."

"Efter att bägge teamen lades ner försvann vår naturliga länk till BUP."

"Vi har små resurser men god samverkan. Alla känner varandra – det är både en styrka och en sårbarhet."

"Det finns stora variationer inom regionen – vissa områden har samspekskompetens, andra inte alls."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER

Citat

"Vi har regelbundna samverkansmöten mellan BHV och BUP, vilket gör att ärenden kan diskuteras innan remiss – det sparar mycket tid."

"Spädbarnsteamet fungerar när det finns bemanning. Men det saknas ett tydligt mandat från ledningen."

"Vi försöker arbeta med samspel på BHV-nivå, men när det blir allvarigare är det oklart vem som tar vid."

"Vi saknar ett formellt spädbarnsteam. Ofta hänvisas familjer till psykologer på BHV som inte har uppdraget."

"Det finns kompetenta personer, men systemet saknas. Ingen vet vart de minsta barnen ska remitteras."

"Gemensam utbildning och handledning mellan BHV och BUP har stärkt vår samsyn – det borde vara standard överallt."

"Vi arbetar på inom BHV, men önskar mer tillgång till spädbarnsspecialister på BUP."

"Det finns inget team längre. BUP hänvisar till BHV, och BHV till BUP. Ingen känner att det är deras uppdrag."

NATIONELLA KONFERENSEN 2026 FURMARK NEANDER